

Національний
банк України

Кредитоспроможність корпоративного боржника. Що впливає на оцінки банків?

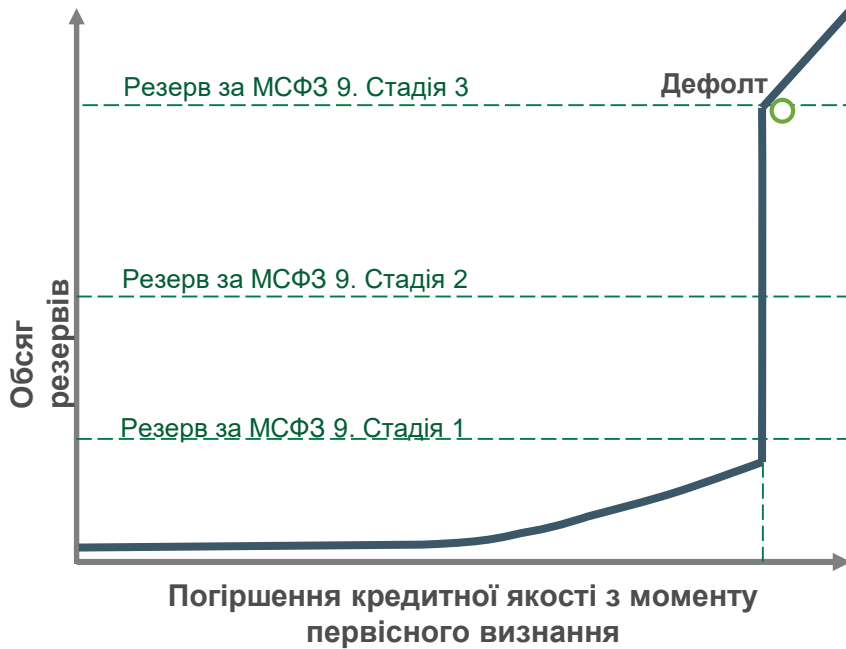
Що впливає на оцінку боржника? Три паралельні системи

Від моделі понесених збитків до моделі очікуваних збитків

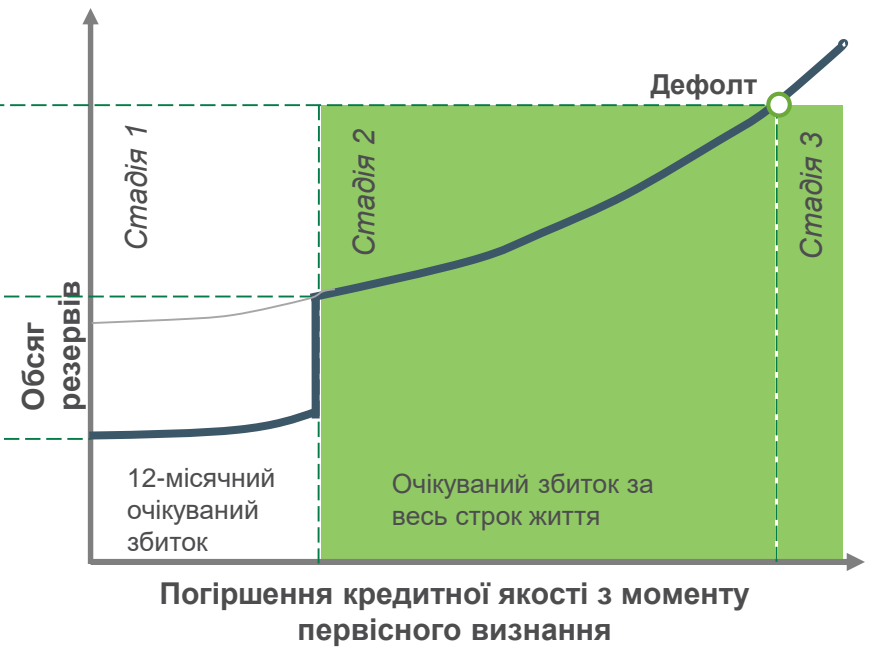
МСФЗ 39:

Модель понесених збитків:

МСФЗ 9:

Модель очікуваних збитків:

Регулятивні вимоги до резервування

З початку 2017 року набула чинності Постанова 351, яка встановила вимоги до розрахунку кредитного ризику відповідно до Базельських стандартів (Базель II). Регуляція також базується на концепції очікуваних збитків, але має ряд відмінностей від 9-го стандарту.

Відмінності від старої регуляції

- оцінка кредитного ризику на основі концепції очікуваних збитків у періоді 12-ти місяців.
- Ключовим критерієм оцінки стає фінансовий стан позичальників. Раніше оцінка КР переважно ґрунтувалася на поточному стані обслуговування боргу.
- Уведено поняття події дефолту та визначено ознаки її настання.
- Розширено перелік ознак високого кредитного ризику позичальника.
- Дозволено коригувати фінансовий клас індивідуального позичальника з урахуванням фінансового стану групи.

Відмінності від МСФЗ 9

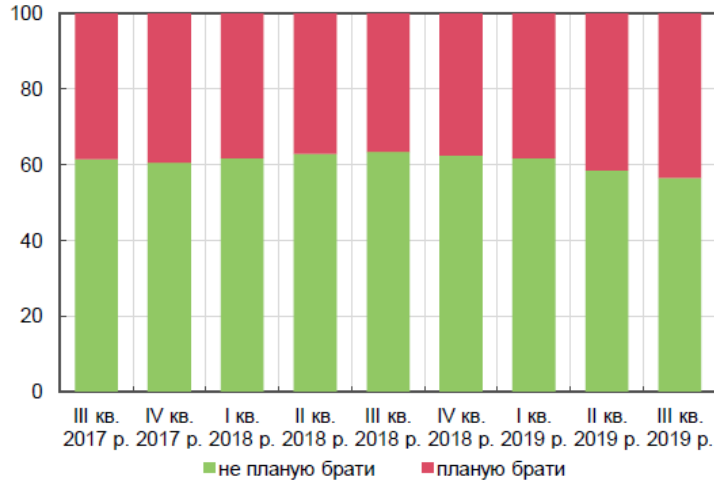
- положення встановлює оцінку ймовірності дефолту за принципом “through the cycle” за МСФЗ 9 та розраховується “point in time”.
- Відсутність сценарного підходу.
- Єдина формулу розрахунку кредитного ризику:

$$CR = PD \times LGD \times EAD$$

- Визначено безумовні підстави для визнання дефолту боржника.
- Горизонт прогнозування події дефолту 12 місяців незалежно від якості активу, за МСФЗ 9 12 місяців (1 стадія) та на протязі всього життя активу (2 стадія).

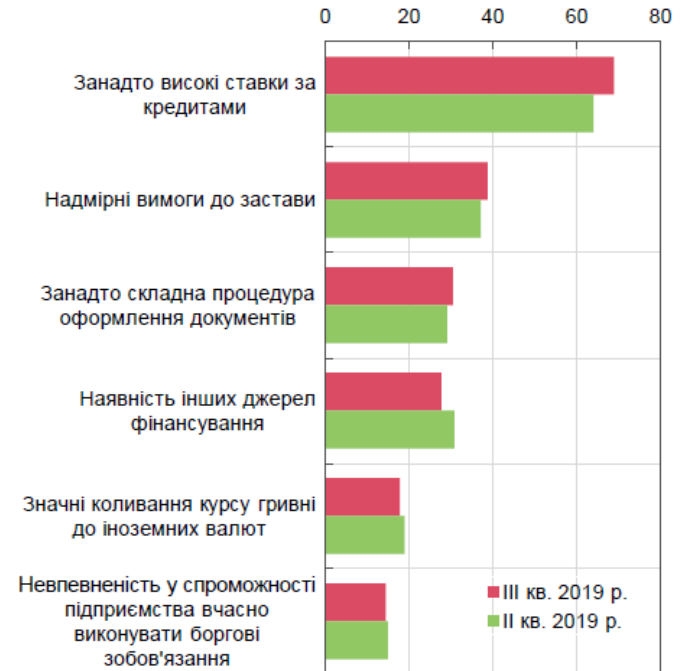
Підприємства налаштовані збільшувати обсяг кредитування

Плани респондентів щодо наступних банківських кредитів, відсоток відповідей

Джерело: НБУ Ділові очікування підприємств України II I квартал 2019 року.

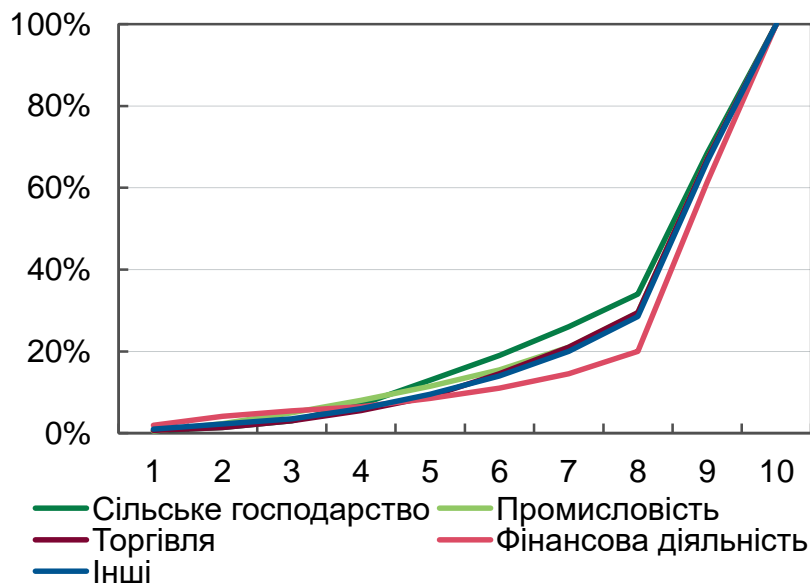
Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

- Частка респондентів яка планує брати кредити, зростає четвертий квартал поспіль +43.4% (у попередньому кварталі +41.5%).
- Найсуттєвішою перешкодою для залучення нових кредитів залишаються високі ставки за кредитами.

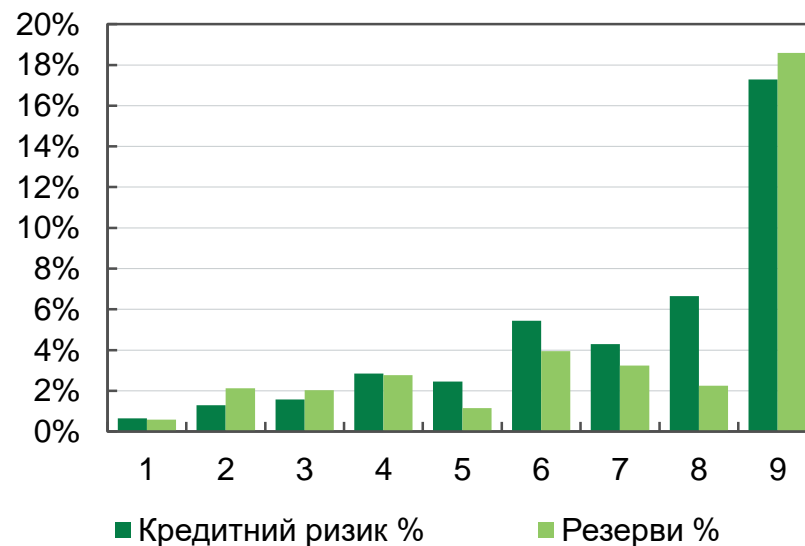
Банки визнають збитки, коли кредитують слабких боржників...

Середній PD за класами корпоративних боржників згідно Постанови 351 НБУ

Джерело: НБУ.

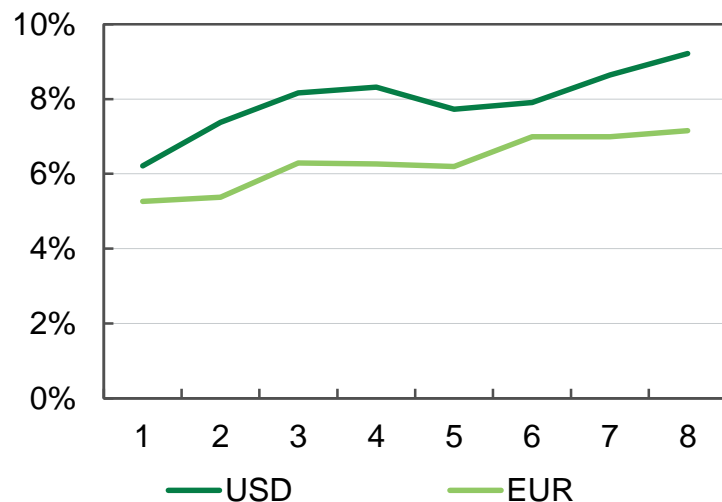
Середній рівень резервування та кредитного ризику позичальників за класами на 01.10.19

- Кредитування ризикових боржників збільшує навантаження на капітал банку.
- Банки формують додаткові резерви та визнають збитки за кредитами боржників з поганою фінансовою звітністю з моменту видачі кредиту.

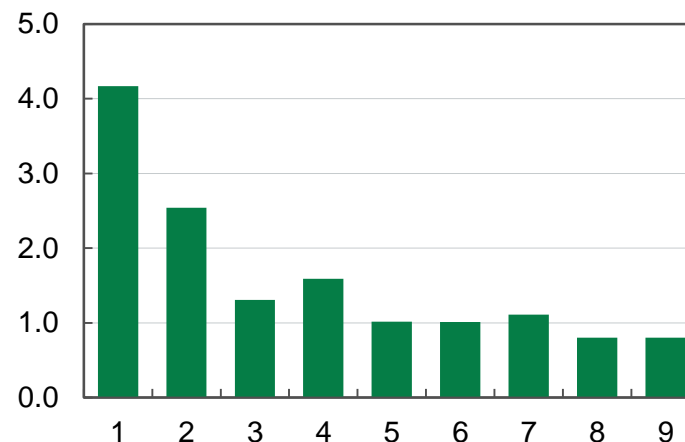
... тому пропонують гірші умови кредитування

Середні процентні ставки в залежності від класу боржника для боржників з сумою боргу більше 100 млн грн на 01.10.19

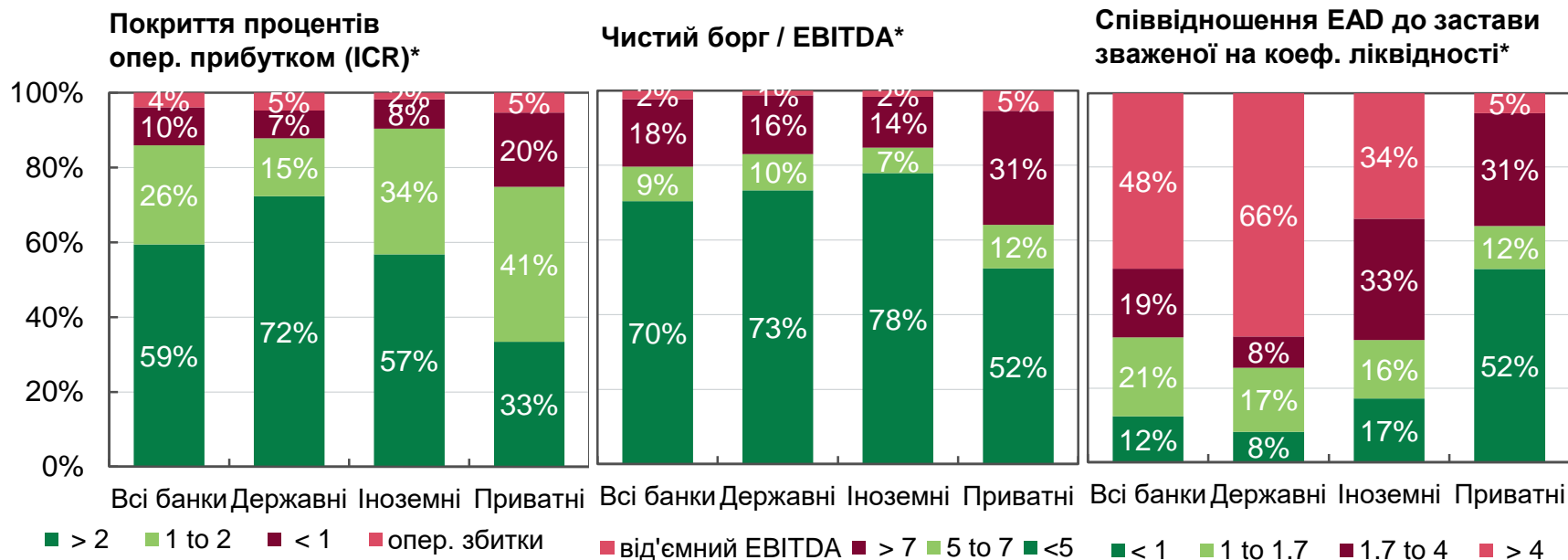
Джерело: НБУ.

Співвідношення суми боргу до вартості застави за класами боржників на 01.10.19

- Додаткове навантаження на капітал трансформується в вищі процентні ставки для позичальника та вищі вимоги до рівня застави.
- Застава має обмежене застосування для скорочення розміру резервування, оскільки її вартість в розрахунку очікуваних збитків коригується з врахуванням матеріальних та часових витрати на стягнення.

Великі боржники більшості банків мають прийнятний фінансовий стан

* показники пораховані за працюючими кредитами

Джерело: НБУ.

- В цілому фінансовий стан великих боржників з працюючими кредитами на прийнятному рівні. Проблеми ідентифіковані тільки в окремих банках.
- Непрозорі позичальники мають покладатися на високий рівень забезпечення.

Прозорість компанії зменшує асиметрію інформації

Ринок «лимонів» Джорджа Акерлоф

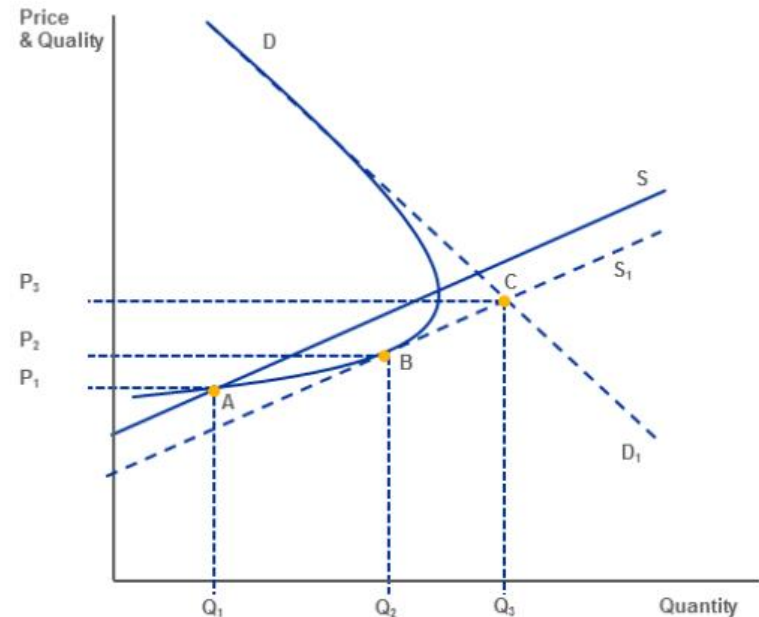
Покупець не має достатньої інформації щоб відрізнити «персики» від «лимонів», тому усереднює ціну якісного та неякісного товару.

Непрозорий боржник зі складною структурою – це «лимон» для банку.

Аналіз таких компаній пов'язаний з додатковими витратами.

Навіть висновки хорошого кредитного аналітика мають обмежене застосування.

Позичальник сплачує додаткову ціну за непрозорість.

П'ять простих порад позичальнику

---

1. Про запозичення треба думати до того, як вони знадобляться
2. Турбуватися про кредитну історію, вибудовувати взаємовідносини з фінансовими установами
3. Аудит звітності та якісна управлінська звітність, прозора структура
4. Використовувати консолідовану звітність для груп компаній
5. Чіткий обґрунтований план розвитку компанії та прогноз діяльності підвищують прозорість/ прогнозованість бізнесу

ДОДАТКИ

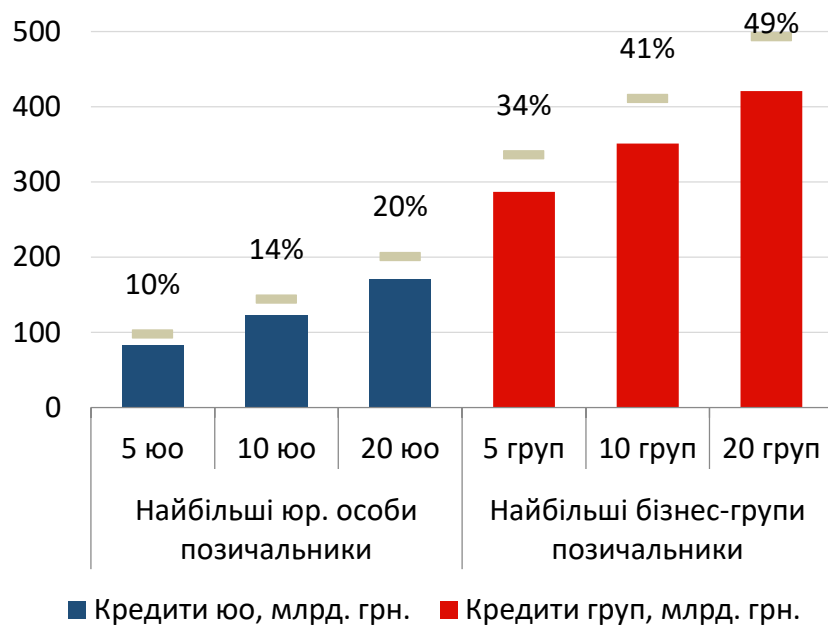
Основні фінансові метрики корпоративних боржників (приклад Moody`s)

	Aaa	Aa	A	Baa	Ba	B	Caa-C
Debt / EBITDA	1,9	1,8	2,3	2,9	3,7	5,2	8,1
EBITDA / Interest Expense	11,5	13,9	10,7	6,3	3,7	1,9	0,7
FFO / Debt (%)	41,5	43,4	34,1	27,1	19,9	11,7	4,6
EBITDA / Average Assets (%)	12,3	10,2	10,8	8,7	8,5	6,7	4,1
EBITDA Margin (%)	30,6	19,5	15,8	13,9	13,3	11,2	7,0
Operating Margin (%)	25,4	17,4	14,9	12,0	11,5	9,0	4,6
(FFO+InExp) / IntExp	17,2	15,2	13,1	8,1	5,1	2,9	1,6
Retained Cash Flow / Net Debt (%)	31,4	30,1	27,3	25,3	19,7	11,5	5,1
Debt / Book Capitalization (%)	35,1	31,0	40,7	46,4	55,7	65,8	89,3
CAPEX / Depreciation	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	0,8
Revenue Volatility	6,8	8,6	7,4	10,7	14,3	18,7	18,9

Джерело: Moody`s

Ризики високих кредитних концентрацій реалізувались під час кризи

Валові кредити найбільших позичальників та бізнес-груп в банківській системі, 01.04.17

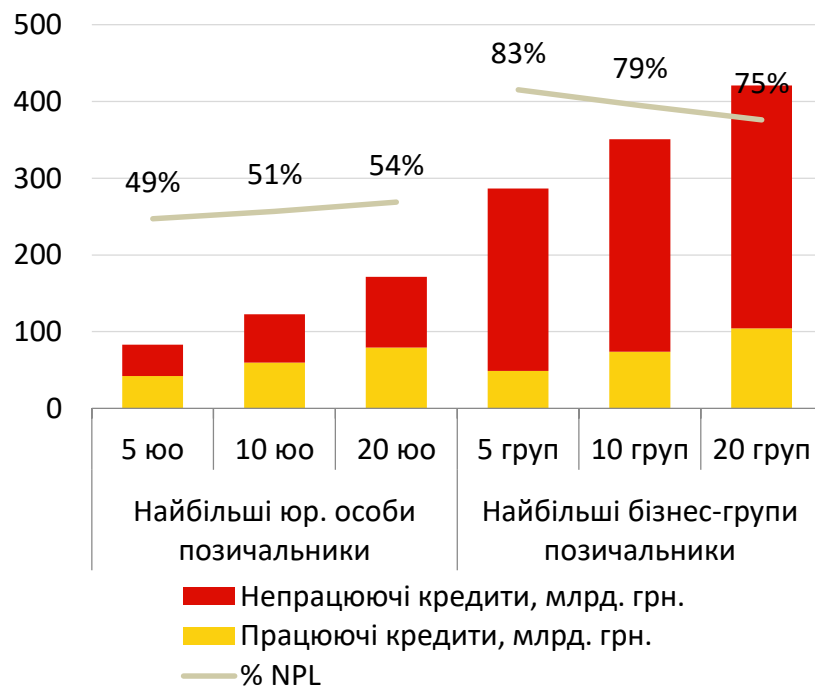
■ Кредити юо, млрд. грн.

■ Кредити груп, млрд. грн.

— Частка в портфелі СГ, %

Джерело: НБУ

Частка непрацюючих кредитів у заборгованості найбільших позичальників та бізнес-груп, 01.04.17

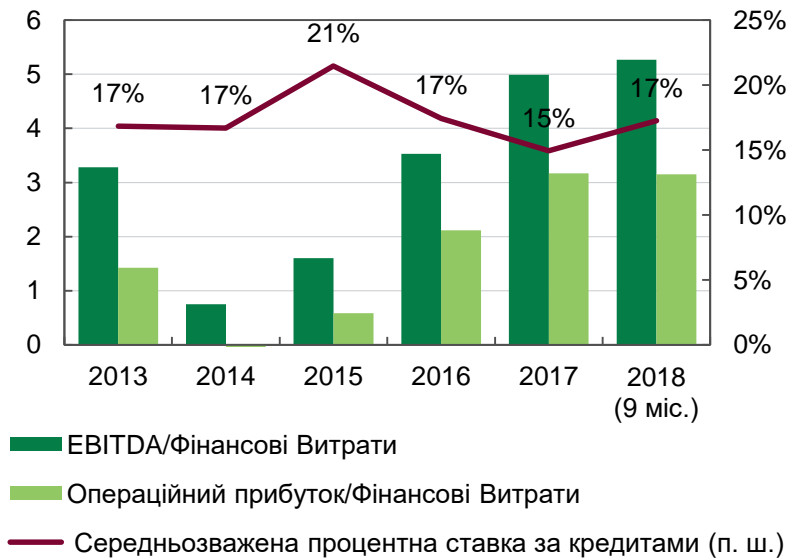
■ Непрацюючі кредити, млрд. грн.

■ Працюючі кредити, млрд. грн.

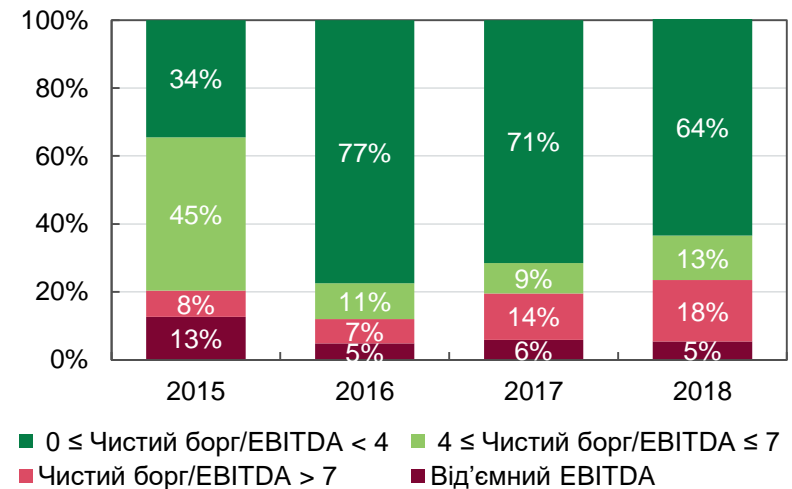
— % NPL

Циклічність показників компаній реального сектору

Відношення EBITDA та операційного прибутку до фінансових витрат

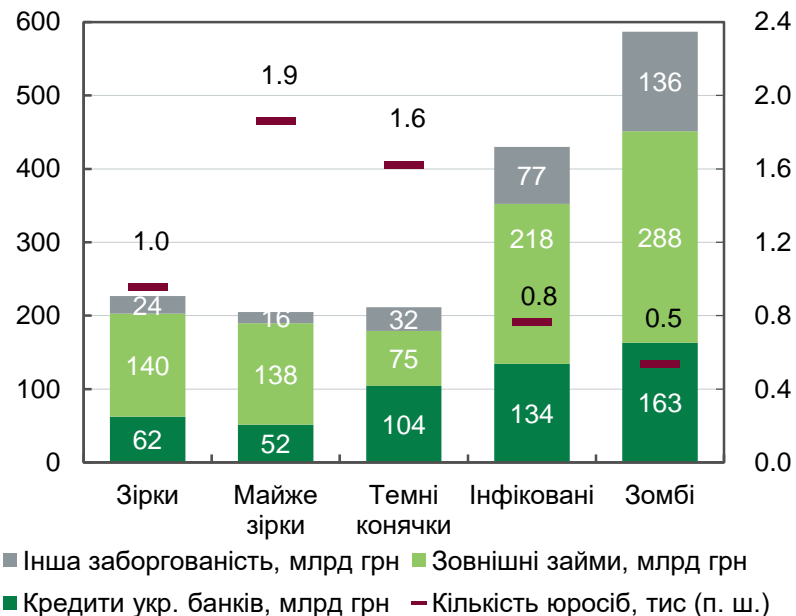
Розподіл кредитів найбільших позичальників за борговим навантаженням

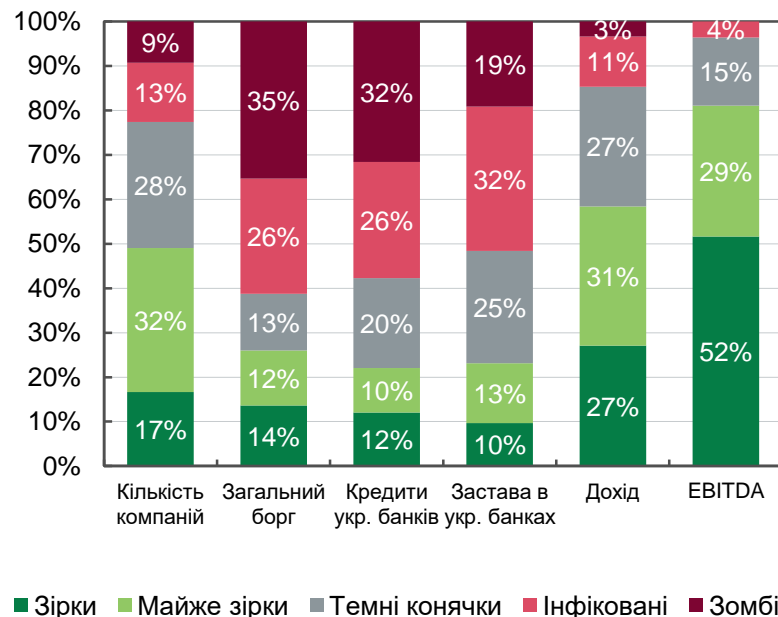
Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зірки та зомбі. Статус-кво після кризи

Заборгованість за групами якості боржників

Частка груп якості за окремими показниками, %

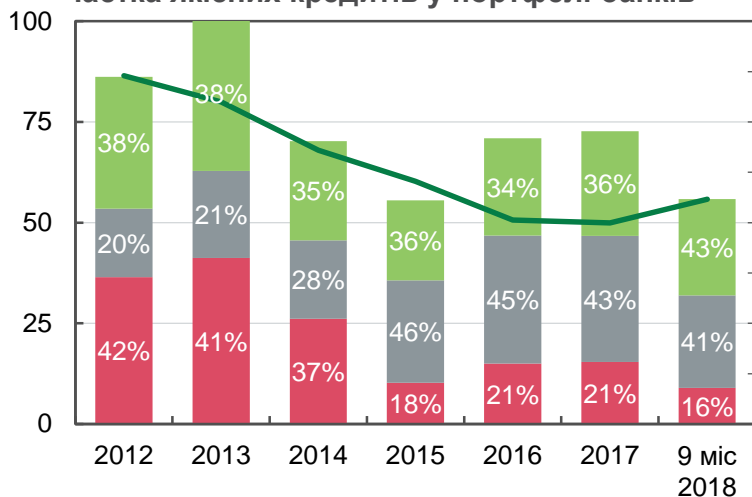

Джерело: ДССУ, НБУ, інформація компаній, розрахунки НБУ.

- Заборгованість в економіці розподілена нерівномірно. 61% боргу припадає на компанії з найвищим рівнем ризику («зомбі» та «інфіковані»). Частка боргів найефективніших компаній 26%, при тому що вони отримують 81% ЕБИТДА.
- «Зомбі» боржники не мають власних ресурсів для обслуговування процентних зобов'язань. Сума заборгованості компаній цієї групи в 3 рази перевищує суму чистого доходу. Більшість цих компаній має бути ліквідована після продажу майна

Банки орієнтуються на кредитуванні фінансово стійких компаній

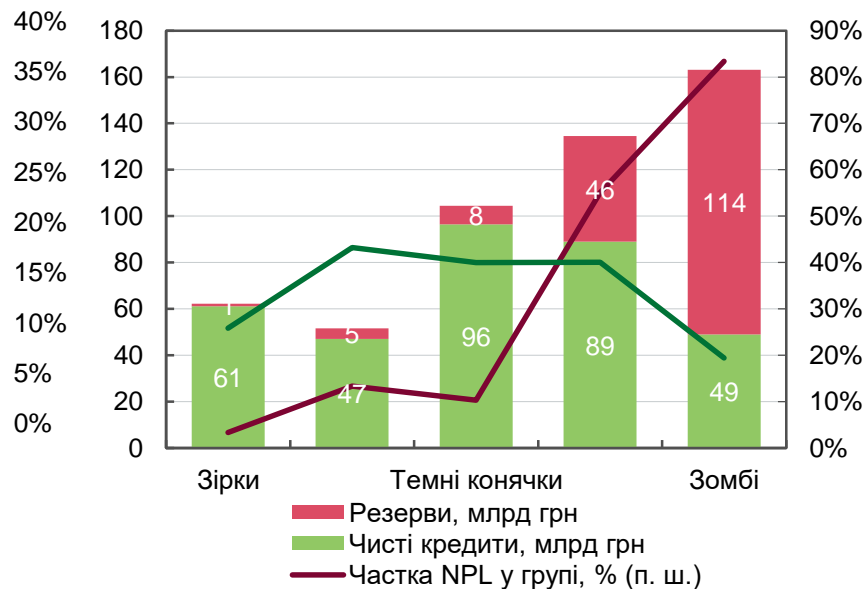
Розподіл нових кредитів за групами якості та частка якісних кредитів у портфелі банків

- Нові кредити "зіркам" та "майже зіркам"
- Нові кредити "темним конячкам"
- Нові кредити "інфікованим" та "зомбі"

Джерело: НБУ.

Рівень резервування за групами якості

- Система поступово очищується від боргів низької якості, проте повільність процесу стримує нове кредитування.
- Більша частина банківських кредитів – це заборгованість низької якості (58%), з них 32% кредити «зомбі». Якість таких компаній не несе ризиків для банківської системи, оскільки сформований достатній обсяг резервів.